

13.07.2023

#WadowiceNaSpacer - Spacer śladami Żydów w Wadowicach

Tym razem wraz z #WadowiceNaSpacer zachęcamy Was do wyruszenia w miasto śladami społeczności żydowskiej w Wadowicach. Czy wiecie, że tuż przed wybuchem II wojny światowej ludność wyznania mojżeszowego w naszym mieście liczyła około 2 tys. osób? W naszej propozycji znajdziecie ciekawe miejsca, osoby oraz historie tworzące interesujący obraz wspólnoty, która uległa zagładzie w czasie okupacji hitlerowskiej.

W przygotowaniu trasy spaceru pomoże Wam opracowana przez nas mapa google:

https://www.google.com/maps/d/edit?mid=1wO4VyKERN8eamv_FSzSVCKbLkX0-P9A&usp=sharing

1. Stara synagoga w dawnym wójtostwie Mikołaj – u zbiegu ul. Polnej i ul. Błonie

W związku z powszechnie obowiązującym do 2 poł. XIX w. zakazem osiedlania się w mieście ludności żydowskiej, zamieszkiwała ona pierwotnie miejscowości pod Wadowicami.

Jednym z takich miejsc było wówczas wójtostwo „Mikołaj” położone na przedmieściach Wadowic. To właśnie w tym miejscu w 1830 r. wybudowano drewnianą bożnicę w pobliżu dworu. Jej wygląd znany jest dzięki rysunkowi Wincentego Bałysa. Niestety nie zachowała się informacja jak długo bożnica była użytkowana.

Na tzw. „Mikołaju” urodził się Ignacy Krieger # [REDACTED] [REDACTED], jeden z pionierów fotografii w Polsce, właściciel zakładu fotograficznego oraz autor licznych fotografii zabytków Krakowa. Od 1860 r. na stałe zamieszkał w Krakowie, gdzie prowadził pracownię fotograficzną. Krieger rozwinął na bardzo szeroką skalę działalność na polu fotografii, bowiem sfotografował liczne pomniki oraz pamiątki kultury i sztuki Krakowa, a także uwiecznił w obiektywie tzw. tradycyjne „typy ludzkie” czyli okolicznych włościan, Cyganów i Żydów. Później jego prace były reprodukowane na kartkach pocztowych w celach komercyjnych, a także wykorzystywane do celów naukowych. Po jego śmierci zakład odziedziczyło dwoje starszych dzieci: Natan # [REDACTED] [REDACTED] i Amalia # [REDACTED] [REDACTED] zachowując wcześniej przyjęty profil przedsiębiorstwa.

20 pułku obrony krajowej, który stacjonował wtedy w Wadowicach. Został przydzielony do wojskowego szpitala epidemicznego przy Gościńcu Zatorskim # [redacted] . Po wojnie pozostał w Wadowicach wraz z rodziną # [redacted] . Był bardzo znanym i lubianym przez ogół społeczeństwa za swoją wiedzę oraz działalność dobroczynną. Angażował się również w pomoc najuboższym. Był dobrodziejem wadowickiego stowarzyszenia *Bikur Cholim*, którego członkowie organizowali bezpłatną pomoc medyczną dla żydowskiej biedoty. Swoistym hołdem dla jego działalności społecznej jest zamieszczone na grobie epitafium następującej treści: „życie swoje ofiarne poświęcił cierpiącej ludności”. Zmarł w 1933 r. i został pochowany na Cmentarzu Żydowskim w Wadowicach.

Fot. Samuel Taub z żoną Frydą i córką Normą, geni.com

8. **Cmentarz żydowski** - ul. Wojska Polskiego 52

Starania o lokalizację cmentarza Gmina Żydowska rozpoczęła już w 1876 r. Ostatecznie w 1892 r. na ten cel zakupiono działki tuż za nekropolią wojskową. Przy bramie wejściowej na cmentarz znajdował się dom przedpogrzebowy *Beit Tahara* # [redacted] . Naprzeciwko był dom dozorczy. Kwestionariusz pochówku zajmowało się wadowickie bractwo religijne *Chewra Kadisza*. Na terenie kirkutu poza mieszkańcami Wadowic i okolicznych wsi, pochowano także żołnierzy wyznania mojżeszowego służących w miejscowym garnizonie lub zmarłych w tutejszych szpitalach. W latach Wielkiej Wojny spoczęło tu 42 żołnierzy w większości służących w austriackich pułkach oraz w formacjach węgierskiej Obrony Krajowej, a w l. 1919-1920 kolejne 11 osób w większości z armii bolszewickiej. Cmentarz przetrwał w niemal nienaruszonym stanie okres okupacji niemieckiej. Po 1945 r. kirkut odrestaurowano dzięki krakowskiej gminie wyznaniowej. Obecnie jest on pod zarządem Gminy Wyznaniowej Żydowskiej w Bielsku-Białej. Ostatni pochówek miał miejsce w 1990 r.

WADOWICE
tu wszystko się zaczęło

INFORMACJA
TURYSTYCZNA

Małopolski System Informacji Turystycznej
34-100 Wadowice, ul. Kościelna 4
tel./fax +48 33 873 23 65
biuro@it.wadowice.pl

Fot. Cmentarz żydowski w Wadowicach, Archiwum UM Wadowice

#Wadowice #GminaWadowice #Żydzi #Spacer #Synagoga #Mykwa #Kirkut #Getto #Kluger
#Krieger #Taub